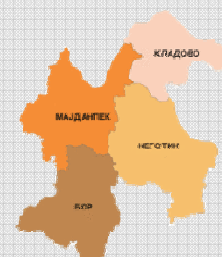

Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Negotin je jedina organizacija u Okrugu Bor (Bor, Negotin, Kladovo, Majdanpek) koja je okružnog karaktera i čija je osnovna delatnost utvrđivanje postojećeg stanja u proizvodnji, kontinuiranim i trajnim povećanjem poljoprivredne proizvodnje na zemljoradničkim gazdinstvima.

Delatnosti:

- poslovi kontrole plodnosti zemljišta
- izveštajno prognozna služba i registrovanje prometa pesticida
- praćenje odabranih registrovanih poljoprivrednih gazdinstava
- edukativna aktivnost u vidu davanja preporuka i stručnih saveta
- uvođenje novog sortimenta i rasnog sastava izvođenjem demonstracionih ogleda u biljnoj i stočarskoj proizvodnji
- organizovanje i održavanje predavanja, seminara, zimskih školi, radionica i kurseva
- izdavanje stručnih publikacija i svi drugi vidovi javnog informisanja
- sprovođenje mera agrarne politike
- praćenje i izveštavanje o sezonskim poljoprivrednim radovima

Sadržaj:

- **Sastav i osobine ovčjeg mleka** 3
(Dragan Radosavljević, dipl.inž., savetodavac za stočarstvo)
- **Suzbijanje glodara** 4
(Nenad Ilić, dipl.inž., savetodavac za zaštitu bilja)
- **Obrada zemljišta za jare useve** 5
(Vladica Gavrilović, dipl.inž., savetodavac za ratarstvo)
- **Vino** 6
(Teodor Prvulović, dipl.inž., savetodavac za voć.-vin.)

Uređivački odbor - Savetodavna služba PSSS Negotin:

-dr Dimitrije Prvulović (direktor), Zorica Petkanić (dipl.ing. tehnologije), Nenad Ilić (dipl.ing. zaštite bilja), Vladica Gavrilović (dipl.ing. ratarstva), Dejan Stefanović (dipl.ing. voć. i vin.), Dragan Radosavljević (dipl.ing. stočarstva), Vladica Stefanović (dipl.ing. ratarstva), Teodor Prvulović (dipl.ing. voć. i vin.)

SASTAV I OSOBINE OVČIJEG MLEKA

Aminokiselinski sastav, mlečna mast, laktoza i vitamini

Aminokiselinski sastav belančevina mleka ovaca i krava

<i>Aminokiseline</i>	<i>Ovce</i>	<i>Krave</i>	<i>Krava 4% od mleka</i>
Cistin+cistein	1,09	/	/
Lizin	4,80	2,79	172,0
Histidin	1,66	1,35	123,0
Arginin	2,05	1,51	135,8
Asparaginska+serin+glicin	7,65	5,37	142,5
Glutaminska+treonin	11,01	7,79	141,3
Alanin	2,63	1,27	207,1
Tirozin(u krava tirozin+prolin)	2,33	3,32	/
Valin+metionin	4,88	2,53	192,9
Fenilalanin	2,22	1,98	112,1
Leucin+izoleucin	8,05	4,62	174,2

Na osnovu rezultata navedenih u tabeli, može se konstatovati da nezamenjljive aminokiseline (lizin, histidin, arginin, treonin, metionin, valin, fenilalanin, leucin+izoleucin) i zamenjljive (asparaginska kiselina, alanin, glutaminska kiselina) aminokiseline ovčijeg mleka značajno su više zastupljene nego u kravljem mleku.

Odlika mlečne masti ovčijeg mleka je da sadrži više kaprilne i kaprinske kiseline, nego mlečna mast kravljeg mleka, što ovčijem mleku daje poseban miris i ukus. Temperatura topljenja (29°C) i očvršćavanja mlečne masti ovčijeg mleka je niža nego kravljeg mleka, te radi toga i zbog specifičnog ukusa se relativno malo koristi za pravljenje maslaca, osim u regionima u kojima su formirane navike u ukusu.

Boja ovčijeg mleka i ovčijih proizvoda je bela (bez žute nijanse) za razliku od proizvoda kravljeg mleka, jer je boja mlečne masti bela pošto je najveći deo (oko 80%) beta-karotina preveden u vitamin A. Ovca, kao domaća životinja ima sposobnost da transformiše u organizmu beta-karotin u vitamin A₁.

Laktoza (mlečni šećer) je zastupljena u ovčijem mleku sa 4,90% tj. nešto više nego u kravljem mleku. Ona je u odnosu na druge sastojke najmanje podložna kolebanjima u toku laktacije u poređenju sa drugim sastojcima kravljeg mleka. Međutim, u ovčijem mleku podleže većem kolebanju u toku laktacionog perioda. Zdravstveno stanje vimena ima najveći uticaj na količinu laktoze. Mastitis posebno smanjuje količinu mlečnog šećera, koja može da bude manja od 2%.

Mlečni šećer, kao disaharid sastavljen od jednog molekula D-glukoze i jednog molekula D-galaktoze, ima značajan uticaj na veći broj osobina mleka (specifičnu težinu, osmotski pritisak, refrakciju). Posebno utiče u tehnološkom procesu proizvodnje na kvalitet sireva, pavlake, zatim na kvalitet kiselih mlečnih napitaka kao što su jogurt, kiselo mleko, acidofilno mleko itd.

Ovčije mleko je bogatije od kravljeg mleka u vitaminima A, B1, B2, B12 i C. Ono sadrži 2-4 puta više vitamina C.

Korišćen tekst „Ovčarstvo“, prof.dr Novica A. Mitić

SUZBIJANJE GLODARA

Period suša tokom leta i jeseni 2011. godine znatno je otežao pripremu zemljišta za setvu ozimih kutura. Nedostatak vlage u zemljištu odrazio se i na klijanje i nicanje pšenice koja na većini parcela nije nikla. Ovakvi uslovi idu na ruku poljskim štetočinama koji u mnogome mogu da pomrse račune ratarima. Poljska voluharica, miš humkaš, žutogrli miš, domaći miš, poljski miš i dr. su predstavnici ove grupe glodara koje mogu pričiniti značajne štete na tek zasejanim njivama.

Poljski miš je dužine 10-11cm, dužina repa je približno jednaka dužini tela, sivkasto-riđe boje krzna odozgo i bele boje trbuha. Živi u gnezdu koje pravi u podzemnim jazbinama koje najčešće imaju 1-2 ulaza. Aktivan je tokom cele godine u toku koje se razmnožava 2-4 puta pritom donoseći na svet 3-7 mladunaca.

Hrani se zrnavljem bilja koje raste u njegovoj okolini (praveći često i manje zalihe hrane), kljalim semenom, zelenim i sočnim delovima bilja. Najveću štetu pravi na tek zasejanim njivama skupljajući posejano seme i odnoseći ga u svoju jazbinu tako da potpuno očisti od semena površine u blizini jazbine. Značajne štete nanosi žitaricama u periodu mlečne zrelosti do zrenja kako na strninama tako i na kukuruzu i suncokretu jer se lako penje na stabla a posebne štete nanosi sirku, prosu i semenskoj lucerki.

Posledica njegove aktivnosti u ovo doba godine je ta da usev neće imati odgovarajući sklop biljaka pa samim tim neće dati očekivani prinos.

Preventivnu zaštitu strnih žita treba početi pre setve, kada se utvrdi preko 50 aktivnih rupa po hektaru, a korektivno suzbijanje treba izvesti za vreme nicanja ili odmah po nicanju useva.

Da je rupa aktivna znaćemo ako je, kada je pronađemo, odmah i zatrpamo. Ako je rupa odtrpana, kada dođemo nakon par dana, to znači da je miš koristi i da je to put do njegovog gnezda. Tada treba u rupu staviti mamak na bazi cink fosfida, bromadiolona i sl. u propisanoj dozi i rupu obavezno zatrpiti kako preparat ne bi došao u dodir sa životinjama kojim nije name-njen. Nakon par dana obiće polje, utvrditi stanje rupa i u slučaju potrebe ponoviti postupak a u slučaju nalaženja uginulih životinja njih treba odstraniti. Pritom obavezno koristiti lična zaštitna sredstva.

OBRADA ZEMLJIŠTA ZA JARE USEVE

Zavisno od preduseva i vremena setve postoje više načina ove obrade:

Kada jari usevi dolaze iza ozimih useva:

	Letnja obrada	Jesenja obrada	Prolećna obrada
1	Prašenje strnjišta+plitko oranje	Duboko oranje	Predsetvena priprema
2	Prašenje strnjišta ili plitko oranje	Duboko oranje	Predsetvena priprema
3	Prašenje strnjišta+plitko oranje	Duboko oranje	Predsetvena priprema
4	Prašenje strnjišta+duboko oranje	/	Predsetvena priprema
5	Duboko oranje	Plitka obrada	Predsetvena priprema

Kada jari usevi dolaze iza jarjih useva

	Jesenja obrada	Prolećna obrada
1	Duboko oranje	Predsetvena priprema
2	/	Prolećno oranje+ Predsetvena priprema
3	/	Plitko oranje+Prolećno oranje+ Predsetvena priprema

Prva tri načina se koriste kada kukuruz, suncokret i druge kulture sejemo iza pšenice, ječma ili uljane repice. Od ova tri načina, *prvi način je klasičan način, najbolji ali i najskuplji.*

4. i 5. način predstavljaju vidove redukovanih obrada, međutim ako se odlučite za ova dva načina morate biti oprezni jer dovode do zakorovljenosti u vlažnijim godinama.

6. način je najzastupljeniji način obrade zemljišta za jare useve, najčešće primenjivan kod oba vida pripreme zemljišta za jare useve.

7. i 8. način su vrlo loša rešenja, jer prolećno oranje smanjuje prinos i do 40 %, ali su u primeni ukoliko niste uspeli da ,iz bilo kog razloga, obavite jesenje oranje.

Zimsko oranje

Obavlja se na dubinu 30-35 cm do 45 cm, zavisno od kulture.

ZAŠTO?

- Izlaže se veća masa zemljišta uticaj atmosferskih prilika
- Vraćaju se na površinu hraniva koja su se spustila u dubinu
- Izmrzavanje zemljišta
- Izmrzavaju korovi i štetni organizmi
- Akumulira se voda za letnji period
- Unošenje žetvenih ostataka u zemljište
- Povećava se prinos kulture
- Obnavlja se struktura zemljišta

Prolećno oranje

Obavlja se na dubinu 20—30 cm. Loše je i ne preporučujemo ga.

ZAŠTO?

- Gubi se sakupljena vlaga
- Nema izmrzavanja zemljišta
- Loša priprema zemljišta za setvu
- Manji prinos

VINO

Vino je poljoprivredno-prehrambeni proizvod koji se dobija potpunom ili delimičnom alkoholnom fermentacijom svežeg grožđa, kljuka ili šire od grožđa vinskih sorti vinove loze. Vino se može praviti i od nekih delova biljaka i od raznovrsnog voća. Prirodni balans grožđa je takav da može da izazove vrenje bez ikakvog dodavanja šećera, kiselina, enzima i drugih supstanci koje izazivaju fermentaciju. Komercijalna upotreba reči *vino* je u mnogim zemljama zaštićena zakonom.

Nauka koja se bavi proučavanjem vina zove se enologija.

Vino nastaje tako što se gnječi grožđe, a sok koji se dobija gnječenjem naziva se šira. U osnovi proizvodnje vina leži hemijski proces fermentacije, tokom kojeg, pod uticajem kvasaca u anaerobnim uslovima, dolazi do razlaganja različitih šećera do etanola, pri čemu dolazi do oslobađanja ugljenik-dioksida. Proces vrenja ili fermentacije obično traje nekoliko nedelja, a posle toga vino se prečišćava i pretače u buriće ili bačve.

Pored šećera, sok grožđa sadrži kiseline koje su takođe bitne za ukus vina. Koža i semenke sadrže tanine, jedinjenja oporog ukusa koja su prirodni konzervansi, omogućavaju starenje vina i njegovo sazrevanje a ne dozvoljavaju da se pokvari. Na površini zrna se nalaze ćelije kvasca, ali taj kvasac obično nije dovoljan da se napravi vino — u toku proizvodnje kvasac se dodaje.

**Ministarstvo poljoprivrede, trgovine,
šumarstva i vodoprivrede**

**Poljoprivredna savetodavna i stručna služba
Srbije**

**Poljoprivredna savetodavna i stručna
služba Negotin**

